

ОСВІТНЯ СИСТЕМА NALM ("ОСВІТА ДОРΟΣЛИХ")

ЯК ТЕХНОЛОГІЯ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Створення нових освітніх технологій пов'язано з відмовою від стереотипів традиційної освіти, з формуванням нового мислення, зміною ментальності сучасного педагога й учня [1, 2]. Ключовою невирішеною проблемою [2] при цьому є забезпечення педагогічного впливу не на окремі якості особистості, а на структуру особистості в цілому.

Одна з найбільш важких і актуальних проблем нашого часу – освіта дорослих. Міжнародні організації, зокрема ООН, ЮНЕСКО, надають великого значення цій освітній ланці. Так, у рішенні ООН "«Стійкий розвиток людства – програма на ХХІ століття" освіта дорослих названа важливим принциповим інструментом соціального розвитку людства. Україна входить до числа тих більш ніж 50 країн, що беруть участь у програмі ЮНЕСКО, присвяченій освіті дорослих.

У зв'язку з цим особливий інтерес представляє новий європейський освітній рух, який інтенсивно розвивається протягом останніх років і спрямований на освіту дорослих, зокрема, на удосконалення університетської освіти, відомий як New Adult Learning Movement (NALM) або "Рух відновлення освіти дорослих". Основні принципи і методи цього напрямку викладені в двох монографіях, виданих у Штутгарті і потім – у Лондоні [3, 4]. Методологічною основою цієї системи є положення сучасного людинознавства – антропософськи орієнтованої духовної науки і вальдорфської педагогіки (педагогіки Р. Штайнера), визнаної ЮНЕСКО педагогікою ХХІ століття.

В основі педагогіки Р. Штайнера полягає могутній людинознавський фундамент – створене їм антропософське вчення про індивідуальність людини. Він писав що "Я" людини виступає в трьох основних функціях – у волі,

почуттях і мисленні, що перебувають у стані постійного руху, і задачею педагогіки є пошук методів і форм їхньої гармонізації. Порушення рівноваги між ними, зокрема, між сферою мислення і сферою почуттів, між раціональним і емоційним приведе до трагічних результатів і для людини, і для суспільства, як вважає І.А. Зязюн [5, 6]. На його думку, Р. Штайнер вирішує цю проблему блискуче: "...до Штайнера, якого я вважаю великим філософом педагогіки, великим філософом педагогічної дії, філософом розуміння людського духу, великим філософом педагогічного результату необхідно прислухатися. Нашій школі необхідно брати багато чого з ідей Штайнера..."

Система освіти дорослих NALM [3, 4] вигідно відрізняється тим, що ґрунтується на міцному, практично вивіреному філософському і психолого-педагогічному фундаменті. Вона успішно апробована у багатьох європейських країнах і в Україні. Відповідно до NALM, процес навчання спирається на всі три щиросердечні сили і розвиває їх. Принципова складність освіти дорослих полягає, в першу чергу, у тому, що дорослий вже знаходиться на визначеному рівні розвитку у визначеній життєвій сфері і має вже напрацьовані стереотипи мислення і дій. Його перевага у тому, що він може навчатися свідомо, але для цього в нього повинна бути мотивація до навчання.

Як і вальдорфська педагогіка, NALM є принципово новою освітньою системою, що виникла як внесок у сучасні духовні умови і вже сьогодні має у своєму розпорядженні якість, що роблять її практичним і оперативним шляхом роботи, життя, буття. Як відомо [1, 2], ефективність освітніх технологій значною мірою визначається інтеграцією психологічних і педагогічних факторів, що впливають на процес навчання, із внутрішньою структурою особистості того, кого навчають, з його індивідуальними можливостями і потребами.

Література

1. Зязюн И.А. Технологизация образования в контексте усовершенствования профессионального развития личности / И.А. Зязюн // Развитие педагогических и психологических наук в Украине, 1992–2002: 36. научных

праць до 10-річчя АПН України. – Ч. 2. – Харків: ОВС, 2002. – С. 28–44.

2. Сысоева С.А. Педагогические технологии в современном образовательном пространстве / С.А. Сысоева // Розвиток педагогічних і психологічних наук в Україні, 1992–2002: Зб. наукових праць до 10-річчя АПН України. – Ч. 2. – Харків: ОВС, 2002. – С. 311–325.

3. Coenraad van Houten *Awaking the Will. Principles and process in Adult Learning* Tempe LODGE. – London. – 230 p.

4. Coenraad van Houten *Practicing Destiny. Principles and process in Adult Learning* Tempe LODGE. – London. – 180 p.

5. Дитина. Про вальдорфську педагогіку. – Вип. 9 (19). – 2000. – С. 21.

6. Штайнер Р. Здоровое развитие. Телесно-физическое как основа свободного проявления душевно-духовного / Р. Штайнер. – Калуга, 1995. – 480 с.